

CURIERUL JUDICIAR

DOCTRINĂ — JURISPRUDENȚĂ — LEGISLAȚIUNE — ECONOMIE POLITICĂ — FINANȚE

DIRECTOR: D. ALEXANDRESCO

PRIM-REDACTOR: ION N. CESĂRESCU

A B O N A M E N T U L

Pe an, în România	30 lei
6 luni	16 "
3 luni	8 "
Străinătate: 40 lei pe an, 20 pe 6 luni	

A P A R E

De două ori pe săptămână sub redacțiunea unui comitet

Abonamentele se plătesc tot-d'una înainte

REDACȚIA & ADMINISTRAȚIA

București, CALEA RAHOVEI—5
Lângă Palatul justiției
TELEFON No. 748

S U M A R

Despre contractul de cont curent, (urmarea 15-a), de d-l, V. Dimitriu ;

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ :

Curtea de casație, secția I : *Ministerul Domeniilor cu Alecu Șoarec ;*Trib. Mehedinți, secția II : *Maria și I. Popescu cu Ecaterina Cruceru și Preotul Ilie Popescu.*

Bibliografie.

CONTRACTUL DE CONT CURENT

(Urmarea 15-a) (*).

§ 3

Consecințele novațiunii

Novatiunea, ca efect necesar al contractului de cont curent, produce o serie însemnată de consecințe; de sigur, însă, că nu vom putea face analiza tuturor, dar vom cerceta pe cele mai principale dintre ele, și acestea sunt următoarele :

1° Din moment ce o creanță a fost constituită rimesă și, deci, s'a transformat într'un articol de credit în cont curent, *prin efectul novațiunii, încetînd de a mai exista între părți toate drepturile și toate garanțiile, fie personale, fie reale, cari o însoțeau și îi asigurau executarea, vor înceta și ele, conform normei «accessorium rem principalem sequitur»*. Astfel, să presupunem că între A și B, corentiști, s'a încheiat un contract de arendă, prin care cel întâiu a arendat moșia sa celui al doilea, cu preț de 20.000 lei pe an; evident că dacă B nu plătește la termenele stipulate cîștiurile datorite, A va putea cere izgonirea de pe moșie a arendașului; dar A, înainte de a ajunge la scadență cîștiul, sau înainte de a beneficia de așa numita «legea proprietarilor», se creditează în contul curent ce are cu B cu valoarea cîștiului datorit de acesta. Din moment ce creanța a fost operată ca articol de credit în contractul de cont curent, ea se stinge prin efectul novațiunii; și cum dreptul de a beneficia de

acea lege excepțională este conferit proprietarilor numai pentru obligațiile isvorite din contractul de arendă sau închiriere, atare drept va fi perdut pentru A; căci el ne mai putînd pretinde creanța sa stinsă, nu se mai poate folosi de neexecutarea obligațiunei prevăzute prin contractul de arendă.

De asemenea, între corentiștii A și B s'a încheiat un contract de vindere-cumpărare, prin care moșia lui A a trecut în proprietatea lui B cu preț de 400.000 lei, din care 200.000 lei s'a numărat la facerea actului, iar restul de 200.000 lei a rămas să fie achitat în termen de doi ani.

Acest termen expirînd fără ca B să achite restul prețului, neapărat că A are dreptul de a cere rezilierea contractului; cu toate acestea, dacă el a consimțit ca această sumă să fie operată în contractul de cont curent ca rimesă, el nu va mai avea dreptul de a cere rezilierea vânzării, căci această acțiune e conferită numai vânzătorului, față de care cumpărătorul nu și-ar fi executat obligațiunea luată prin contractul de vindere-cumpărare; pe cînd în specie, prin novațiunea obiectivă a contractului de cont curent, vechea obligațiune se consideră stinsă prin o dare în plată, și o nouă obligațiune, care are o nouă cauză și e constatată printr'un nou titlu, i-a luat locul.

De altă parte, nu numai atari drepturi dispar prin efectul novațiunii, dar și toate garanțiile reale sau personale, ce întovărășiau obligațiunea preexistentă. Astfel, în acest din urmă exemplu, A avea, conform legii, un privilegiu asupra moșiei vindute lui B, pînă la concurența sumei de lei 200.000, datorită ca rest din preț; privilegiu care se conservase prin transcrierea contractului de vânzare. Constituindu-se această creanță ca rimesă, a încetat existența ei legală; însă, încetînd ea, neapărat că obligațiunea accesorie a privilegiului, care garanta plata celei principale, nu mai poate avea rațiunea de a exista; căci prin efectul novațiunii, datoria principală se consideră ca și cum ar fi fost executată; și aceasta pentru că novațiunea, din mai multe puncte de vedere, are efectul unei plăți «*vim solutionis*», sau mai bine

(*) Vezi *Curierul Judiciar* din 1903, No. 35, 36, 40, 42, 46 și 47; din 1904, No. 26, 30, 34, 43, 67, 68 și din 1905, No. 20 și 22.

zis a unei «datio in solutum»; în cit nu s'ar putea prelungi viața unei obligațiuni accesorii după stingerea obligațiunei principale, pe care o garantează.

Ceea ce se întâmplă în această specie cu privilegiul vânzătorului, trebuie să se întâmple, cu siguranță, și cu toate cele l'alte privilegii, ce pot însoți un drept oare-care de creanță. În adevăr, conform art. 387, combinat cu art. 405 C. com., mandatarul comercial și comisionarul au un privilegiu special pentru tot ce li se datorește din executarea contractului; dacă însă aceste persoane, având cu mandatele sau comitentul lor un contract de cont curent, au consimțit ca valorile ce aveau de încasat să fie operate în cont curent, ei nu-și vor mai putea exercita drepturile lor de privilegiu asupra bunurilor mandantului sau a comitentului, bunuri pe cari le dețin spre executarea contractului, căci obligațiunile lor de mandat sau comision s'au stins și ei au fost creditați prin contractul de cont curent. Această soluțiune, pentru comisionar, nu mai poate fi justificată în Imperiul german, față de textul pozitiv al noului Cod comercial, intrat în vigoare la 1 Ianuarie 1900, care, prin § 397, prevede că comisionarul are un drept de gagiū asupra lucrurilor ce constituiesc obiectul contractului de comision pentru toate creditările în afaceri de comision; iar o atare dispoziție exista și în art. 374 din abrogatul Cod al Germaniei, precum exista și în Codicele comercial al Ungariei, § 379 (Vivante, op. cit., No. 1196). În aceste legislațiuni, soluțiunea contrarie se impune, numai din cauza textelor pozitive; în lipsa acestora, evident că aplicarea principiilor generale ar fi condus și pe acele legiuri la adoptarea sistemului italian și a doctrinei franceze.

De alt-tel, nici o deosebire nu poate exista, din acest punct, de vedere între ipoteza când obligațiunea constituită rimesă a fost garantată de un privilegiu oare care, și ipoteza, când obligațiunea menționată ar fi fost asigurată prin vre-o ipotecă; căci, pentru a dobîndi soluțiunea în ambele ipoteze, vom fi călăuziți de aceleași motive juridice.

De asemenea, nu numai cu privire la garanțiile reale, atare soluțiune se impune, dar chiar de ar fi vorba de garanții personale, și acestea trebuie să înceteze, din moment ce obligațiunea garantată și-a pierdut ființa sa juridică prin operarea ei într'un contract de cont curent; așa, fiindu-se liberat de îndatorirea sa, dacă s'a convenit de cei în drept ca creanța ce a garantat să fie constituită rimesă. Toate aceste soluțiuni explică pentru ce am generalizat

formula, ce caracterizează prima consecință a novațiunei, ca efect necesar al contractului de cont curent.

Cu toate acestea, nu trebuie să ne înșelăm a crede că garanțiile menționate nu pot absolut nici într'un cas să mai subziste, după ce obligațiunea principală s'a trecut ca articol de credit în contul curent. De sigur că aceasta va fi soarta lor, dacă între părți nu se va fi convenit nimic, care să aducă vre-o modificare la normele stabilite de legiuitor, norme ce prezumvoința lor nemanifestată. Dar dacă corentiști, în loc de a se raporta la prescripțiunile legii, convin în alt mod și și manifestează legalmente voința lor? În acest caz, acea voință va face legea ce va governa raporturile lor juridice; și, în specie, dacă se va stipula că, cu toată operarea obligațiunei principale în contul curent, garanțiile reale sau persoanele, ce întovărășiau obligațiunea constituită rimesă, să continue de a subzista, ele neapărat nu vor înceta de a exista; și, în această ipoteză, la formarea soldului, ele vor servi, pînă la concurența valorii obligațiunei novate, să garanteze dreptul de creanță al aceluia în favoarea căruia au fost constituite, dacă contractul de cont curent se va încheia cu un sold creditor în favoarea lui.

De asemenea, să nu dăm uitării că consecințele acestea ale novațiunei nu sunt menite să fie luate în considerațiune de cit numai de către corentiști, căci am avut ocaziunea de a observa că novațiunea, ca efect al contractului de cont curent, față de terțiile persoane, este un «res inter alios acta».

Înainte însă de a termina cu această primă consecință, trebuie să relevăm o particularitate, ce se poate ivi în practică, cu privire la aplicarea normelor enunțate. Garanțiile reale și personale vor înceta, din moment ce obligațiunea garantată prin ele va fi constituită rimesă; dar am văzut că, dacă în general, la ori ce constituire de rimesă corespunde și o novațiune a unei obligațiuni preexistente, totuși se pot întîlni și articole de credit într'un cont curent, cărora să nu le fi corespuns nici o novațiune. În acest caz, dacă atari creditări ar fi fost asigurate cu garanții reale sau personale, care va fi soarta acestora? Trebuie ele să înceteze sau nu? Pentru elucidarea chestiunei, trebuie să ne reamintim rațiunea juridică pentru care atari garanții am zis că trebuie să înceteze, și anume fiind că ele trebuie să urmeze soarta obligațiunei principale, întru cit viața lor n'a fost prelungită de părți după stingerea acesteia; prin urmare, ceea ce determină încetarea lor este încetarea obligațiunei principale; dar încetarea obligațiunei principale se produce din cauza novațiunei ce inter-

vine la operarea ei în cont curent; deci, ceea ce decide de soarta acestor garanții e faptul intervenirei novațiunii, ca efect al contractului de cont curent. Când însă, la înscrierea unei rimese, nu va corespunde și o novațiune a unei obligațiuni preexistente, garanțiile reale și personale ce însoțeau acea rimesă nu vor înceta, ci vor continua a o întovărăși pînă la formarea saldului; din acest moment, ele vor continua a garanta creanța izvorită din încheierea contului, dacă saldul va fi în favoarea celui pentru a căruia creanță s'au constituit garanțiile.

În adevăr, am văzut în ce cazuri se poate ivi o rimesă, fără să-i corespundă o novație; dar o ipoteză în care o atare rimesă să mai fie însoțită și de garanții pentru executare, nu se poate concepe, de cit dacă un corentist, o dată cu constituirea acelei rimese, voește a garanta pe cel-alt corentist pentru saldul ce s'ar lichida în favoarea acestuia din urmă; în acest caz, garanția ce se dă pentru acea rimesă nu poate înceta o dată cu înregistrarea acelei rimese, căci s'ar sfărîma voința părților contractante, cari au voit ca garanția ce s'a constituit să aibă eficacitatea sa la formarea saldului, de unde rezultă că soluțiunea dată pe baza principiilor e conformă în totul cu cea dobîndită din interpretarea voinței părților.

2° *Creanța operată într'un contract de cont curent ca rimesă își pierde caracterul său propriu, civil sau comercial*; iar creditarea la care dă naștere împrumutul pe acel al contractului de cont curent, care, după cum am văzut, poate fi comercial sau civil. Această consecință, admisă de mai toată Doctrina, este respinsă de Vidari, care pretinde că comercialitatea unei creanțe oarecare nu trebuie să atirne numai de la faptul că creanța a fost operată într'un cont curent comercial; căci forma nu poate schimba substanța unei obligațiuni, de și obligațiunea poate fi constrinsă a urma soarta altor obligațiuni comerciale, în mijlocul cărora se găsește înglobată. Modul acesta de a vedea a lui Vidari, ca și motivele pe care le invoacă, nu ni se par de loc întemeiate, de oare-ce, prin faptul că acea creanță a fost operată în cont curent, ea nu și schimbă caracterul său de a fi sau a nu fi civilă ori comercială, și nici substanța ei nu e schimbată prin forma nouă ce o ia acea creanță, ci, din contra, creanța operată ca rimesă în contractul de cont curent dispăre, și, o dată cu disparițiunea ei, încetează pe viitor și ori-ce influență a caracterului ei de a fi sau a nu fi civilă ori comercială; apoi, în locul acelei creanțe, apare o creditare, un articol de credit în cont curent, care, ca ori-ce porțiune dintr'un tot indivizibil își împrumută modul său de a fi, comercial sau civil, de la însuși

contractul de cont curent, din care face parte. Sistemul lui Vidari ne conduce la straniul rezultat că o creanță, de și operată în cont curent, totuși îi mai subzistă substanța, care neputînd fi schimbată prin noua formă, cu care e îmbrăcată, continuă a fi tot civilă ori comercială, după cum a fost mai înainte, și cu toate că ea, substanța, nu mai poate avea ființă!

Interesul practic pentru elucidarea chestiunii se prezintă cu privire la dobînzile ce au a se calcula pentru fie-care rimesă, căci, după cum am văzut, din momentul ce o rimesă e înscrisă în contul curent, ea e producătoare de dobînzii; și dacă părțile contractante n'au stipulat nimic cu privire la quantumul acestora, calculul se va face pe baza dobînzei legale; dar știut este că, din acest punct de vedere, legea comercială se deosebete de cea civilă, căci cea dintîiu acordă 6°/_o, pe cînd cea din urmă numai 5°/_o. Caracterizarea rimesei de a fi comercială sau civilă își are, deci, importanța netăgăduită pentru formarea saldului exact al contractului de cont curent.

3° *Creanțele înscrise în contul curent și supuse novațiunii nu mai sunt guvernate de prescripțiunea lor proprie de mai înainte*, ci, ca articole de credit dintr'un contract de cont curent, se vor prescrie după normele stabilite de legiuitor pentru saldul definitiv al contului. Și, în adevăr, prin novațiune, obligațiunea preexistentă se stinge, pentru a da naștere unui articol de credit, care face parte din totul indivizibil al contractului de cont curent; și cum, pe tot timpul duratei acestui contract, nici un articol de credit nu poate face obiectul unei execuțiuni în justiție, e natural ca prescripțiunea să se aplice numai saldului, ce singur numai poate fi reclamat. Ast-fel că, dacă s'a constituit ca rimesă o creanță producătoare de dobîndă, și dacă aceste dobînzii erau datorite pe mai mulți ani, cu toate că ele nu vor fi fost reclamate înainte de expirarea a 5 ani, însă fiind-că au fost constituite ca rimesă în acel interval, nu se va mai putea invoca contra lor prescripțiunea de 5 ani, ci numai acea prevăzută pentru saldul contractului. Această soluțiune s'ar părea că e în contradicție cu principiul art. 1838 C. civ., care nu permite de a se renunța la o prescripțiune neimplinită, și din care se deduce că nu se poate prelungi termenul prescripției, de oare-ce în specie, în loc ca dobînzile să fie prescrise prin 5 ani, cum prevede art. 1907 C. civ., din contra, sunt guvernate de o prescripție mult mai lungă; totuși, contradicția e numai aparentă, căci legiuitorul, în adevăr, oprește pe părți de a prelungi termenul prescripției, dar nicăeri nu le interzice dreptul de

a substitui unei creanțe prescriptibile într'un interval o altă creanță nouă, care să fie prescrisă numai prin trecerea unui timp mai îndelungat. Aplicațiunea acestei norme nu e pusă la îndoială, de oare-ce însăși legea civilă o consacră prin art. 1905 C. civ.

4° *Creanțele novate nu mai produc față de corentiști fructele civile de mai înainte, ci acelea fixate pentru contractul de cont curent*, ceea ce e și natural, căci dacă e adevărat că aceste creanțe se sting prin novațiune, și fructele lor, ca accesorii al obligațiunei principale, trebuie să imprumute soarta acestuia, deci trebuie să înceteze; dar, pe de altă parte, pe temeiul altui efect natural al contractului de cont curent, de care vom avea a ne ocupa în cursul acestui studiu, toate rimesele, din momentul operării lor în cont, devin producătoare de dobândă; în cit, în locul fructelor civile produse de creanțele novate, vom culege pe acele produse de contractul de cont curent. Ce e mai mult: s'ar putea întâmpla ca creanța novată să nu fi fost producătoare de venituri, și, cu toate acestea, articolul de credit înscris în contul curent va produce dobânzile convenționale sau legale, independent de faptul că creanța ce 'i-a dat naștere era neproducătoare de vre-un fruct civil.

5° *Creanța novată, dacă era supusă unei condițiuni, va produce, în regulă generală, în contractul de cont curent un articol de credit supus condițiunei, care infecta creanța originală*; căci, pentru a se opera o novațiune, fiind necesară o obligațiune valabilă, și existența unei obligațiuni condiționale fiind subordonată realizării condițiunei, novațiunea va fi sau nu operantă, după cum și obligațiunea va avea sau nu o existență legală; alt-fel, noua obligațiune creată prin novațiune n'ar avea cauză juridică și, deci, ar fi nulă. Când, prin urmare, într'un contract de cont curent s'ar fi trecut o rimesă, ce era constituită din o obligațiune condițională și care, în urmă, prin efectul condițiunei, a rămas fără valoare, creditarea corentistului respectiv rămânând fără cauză, contul curent trebuie să sufere operațiunea stornului afacerii, pentru a se echilibra situațiunea corentiștilor și a nu se îmbogăți pe nedrept pe unul din ei în dauna celui-l'alt.

Am zis însă că numai în regulă generală creditarea trimițătorului e subordonată aceleiași condițiuni, care însoțea obligațiunea originală; căci se poate întâmpla ca părțile să convină special, ca noua obligațiune să nu mai fie subordonată nici unei eventualități, ci chiar din momentul operării în registre, creditarea să se considere definitivă; ast-fel, de ex., în cazul cind obligațiunea

condițională, ce este a se constitui rimesă, s'ar evalua de către corentiști pe o valoare mult mai mică de cât aceea ce este a se realiza, dacă ea ar deveni perfectă, și primitorul 'și-ar lua asupra-și toate riscurile condițiunei; căci, în atare cas, trimițătorul s'ar mulțumi să fie creditat cu acea sumă mai mică, dar nesupusă vre-unei eventualități. În această împrejurare, evident că noua obligațiune nu va fi însoțită de nici o condițiune, cu toate că obligațiunea originală era condițională.

Cind ne-am ocupat de clauza «*sub rezerva încasării*», am zis că, prin o dispoziție formală a legii, ori de cite ori se constituiesc rimese din efecte de comerț, sau alte titluri la ordin, totdeauna creditarea se prezumă făcută condițional; cu alte cuvinte, în aceste cazuri, novațiunea e supusă condițiunei rezolutorii, dacă se va încasa valoarea titlului.

Studiind primul efect al contractului de cont curent «transferirea proprietăței rimeselor», ne-am ocupat de chestiunile mai importante, ce se nasc cu ocaziunea constituirii acestor titluri ca rimese în cont curent; aceleași chestiuni se produc și cu ocaziunea novațiunei acestor obligațiuni; în cit, pentru a evita repețirea observațiunilor deja făcute, ne raportăm la expunerile de mai înainte asupra clauzei «*sub rezerva încasării*», aplicînd, cu privire la efectele novațiunei, normele statornicite pentru obligațiunile condiționale. Așa dar, ori de cite ori titlul constituit rimesă nu va fi încasat, afacerea va fi stornată și se va repune pe primitor în aceeași situațiune, în care ar fi fost dacă n'ar fi fost constituită de loc acea rimesă. Natural, însă, că această soluțiune va fi aplicabilă numai cind între corentiști n'ar fi intervenit vre-o convențiune specială; căci dacă ei vor fi stipulat că în tot cazul creditarea să rămână definitivă, stornarea afacerii n'ar avea rațiunea de a fi.

Cu privire însă la novațiunea ce se operă asupra efectelor de comerț, se poate prezenta un caz particular, și anume: Corentistul A trimite corentistului său B un efect de comerț ca rimesă; înainte de a se face încasarea aceluși titlu, B cade în stare de faliment; acest fapt, după cum vom vedea, face să înceteze contractul de cont curent; sindicul falimentului va trebui să închee contul lui A; în această operațiune de contabilitate, el recunoscîndu-se dator față de A cu valorile tuturor rimeselor primite, incluziv și cu aceea a efectului de comerț neachitat încă, închee contul cu un sald creditor în favoarea lui A; de ex: 10000 lei. A, primind expunerea soluțiunei, face următorul calcul: Dacă e creditorul falitului B cu 10000 lei, el va fi plătit de această sumă cu moneda falimentului, adică cu o cotă de ex:

de 50%; deci, va primi suma de 5000 lei; dar fiind că el a constituit ca rimesă un efect de comerț pe valoarea de 5000 lei, ce n'a fost plătit la scadență de debitorul principal, sindicul falimentului, prin exercitiul acțiunii cambiale recursorie, îl va constringe să plătească el, A, această sumă, ca unul ce figurează ca girant al acelui titlu cambial. Ast-fel în cit, pe de o parte, A va primi la sfârșitul falimentului 5000 lei, iar pe de altă parte va trebui să plătească imediat aceeași sumă ca un codebitor cambial. Dacă însă, din contra, contul lui A nu s'ar fi lichidat cu 10000 lei, în care intră și efectul de comerț de 5000 lei, care nu fusese plătit încă, ci fiind-că creditarea sa era numai condițională, și fiind-că prin neplata titlului operațiunea trebuie a fi stornată, de oare-ce nu s'a realizat condițiunea încasării, contul lui A ar urma să fie lichidat numai cu un sald creditor de 5000 lei în favoarea lui. În această din urmă ipoteză, situațiunea lui A ar fi mult mai bună; el nu ar avea nimic de dat masei falimentului și ar avea de luat 50% din 5000 lei; de aci necesitatea pentru el de a face ca sindicul falimentului să storneze rimesa constituită din efectul de comerț.

Chestiunea, care se pune, prin urmare, spre a fi rezolvită, este: Corentistul trimițător poate constringe pe corentistul primitor de a storna o rimesă pentru motivul că nu s'a realizat încasarea?

În doctrină există controversă: Lyon Caen și Renault (op. cit., N. 815) sunt de părere, că soluțiunea, în sens afirmativ, e întemeiată, căci prin faptul neplății la scadența titlului, transmiterea proprietății acestuia rămâne fără cauză, deci nulă. Dar, după principiile generale, lipsa de cauză dă drept oricărei persoane interesate prin contract să ceară nulitatea lui, chiar dacă cel ce reclamă ar fi în culpă; cu toate acestea, acești distinși autori recunosc (op. cit., N. 818) că primitorul unei atari rimese are facultatea de a storna sau nu afacerea, dacă nu e plătit la scadență; însă această facultate, recunoscută în persoana primitorului, exclude dreptul trimițătorului de a constrânge pe cel întâiu să storneze afacerea; din acest punct de vedere, părerea lui Lyon Caen și Renault pare cu desăvârșire neîntemeiată. Din contra, soluțiunea negativă credem că se impune, pe baza următoarelor considerațiuni: Caracterul clausei «sub rezerva încasării», după cum am văzut, este de a constitui un beneficiu acordat de legiuitor primitorului, pentru a l apăra contra trimițătorului; în cit el singur poate uza de această facultate, și numai el poate renunța la ea; trimițătorul nu l poate constrânge să renunțe, căci ceea-ce determină pe primitor să facă o atare renunțare este cîntărirea intereselor

sale proprii și a foloaselor ce poate culege, și nici de cum avantajile urmărite de trimițător; alt-fel, clauza «sub rezerva încasării» și-ar perde caracterul său juridic de a fi o facultate creată în favoarea primitorului, pentru a deveni un instrument de apărare a intereselor trimițătorului. Apoi, trimițătorul, constituind o rimesă din efectul său de comerț, e dator, ca și orî-ce colibitor, să facă la scadență plata titlului, dacă cel obligat în principal nu o efectuează, și nu se poate pretinde că tocmai fiind-că el nu voește să și îndeplinească această îndatorire, rimesa să fie neapărat stornată, pentru ca situațiunea trimițătorului să fie ameliorată, în contra intereselor primitorului; căci, mai întiiu, cel ce e în culpă nu poate cere rezilierea contractului, în specie stornarea rimesei; iar apoi, dacă s'ar permite, când sindicul falimentului și-ar formula acțiunea recursorie, ca trimițătorul să invoace stornarea rimesei prin faptul său propriu de a nu fi efectuat plata la scadență, aceasta ar însemna că se tăgăduiește primitorului dreptul de a mai exercita acțiunea cambială după scadență, pe cînd am avut ocaziunea de a vedea că corentistul primitor are dreptul chiar după scadență de a utiliza toate acțiunile cambiare, deci și pe aceea în contra trimițătorului. Afară de acestea, legea comercială, prin art. 812 C. com., nu permite revendicarea de la masa falimentului a efectelor de comerț ce vor fi fost operate în cont curent; dacă s'ar admite soluțiunea contrarie a chestiunei, adică că trimițătorul să aibă dreptul a constrânge pe primitor a storna afacerea, aceasta ar însemna că trimițătorul are dreptul a cere restituirea rimesei, adică revendicarea efectului de comerț în contra dispozițiunilor formale ale legii. Și nu se poate pretinde că în specie nu ar fi o violare a legii, ci numai o consecință a nulității constituirii rimesei, căci pentru aceasta ar trebui ca clauza «sub rezerva încasării» să opereze rezoluțiunea contractului (adică a constituirii rimesei) „*ipso jure*“, ceea-ce am văzut că n'are loc. În fine, să nu uităm că legea comercială proclamă validitatea rimeselor constituite din efecte de comerț; dar dacă trimițătorul ar avea dreptul orî cînd să provoace nulitatea ei, prin faptul că n'ar efectua plata, ast-fel că eficacitatea rimesei ar depinde de bunul său plac, aceasta ar însemna că validitatea ei ar fi subordonată voinței celui ce a constituit-o; dar legiuitorul n'ar fi putut prescrie o atare absurditate, căci prea știut este că condițiunea potestativă anulează obligația.

De altă parte, falimentul trimițătorului nu poate împedea pe corentistul primitor de a uza de beneficiul clauzei «sub rezerva încasării», cînd interesele l-ar povățui; căci falimentul provoacă în adevăr sfârșitul contractului de cont curent, dar el nu poate provoca schimbarea naturei raporturi-

lor dintre părți; creditarea trimițătorului fiind condițională, nu prin falimentul lui, această creditare poate deveni pură și simplă. În acest caz, însă, o parte din doctrina și jurisprudența italiană aduce o mărginire drepturilor primitorului; se recunoaște în adevăr acestuia dreptul de a intenta și după scadență ori-ce acțiune cambiară contra ori-cărui dintre debitorii, dar toate cheltuielile ocazionate în acest scop, prin protest, acțiune, sechestru, etc., intervenite după declarațiunea falimentului, se susține că nu mai pot figura în contul curent în sarcina trimițătorului rimesei. Rațiunea ce se dă pentru justificarea soluțiunii este că falimentul aduce de drept sfârșitul contractului de cont curent; deci, din acest moment, nici un articol de debit sau credit nu se mai poate scrie în cont, nici o rimesă nu se mai poate face; iar cele deja făcute nu se vor compensa pentru formarea saldului, de cit cu acele ce figurase deja în cont la încetarea lui; toate sumele, ce posterior declarării falimentului le-ar fi debursat primitorul, neputându-se compensa, nu pot constitui rimese și, deci, nu vor participa la formarea saldului. Ori cit de serioase par aceste motive, împărtășite de cea mai mare parte dintre autori, totuși preferăm a adopta părerea contrarie, emisă de Feitu și susținută de Caluci (op. cit., pag. 35). Motivele care ne determină a crede că și cheltuielile întâmpinate de primitor cu exercițiul acțiunilor cambiare, după declarațiunile falimentului, trebuie să cadă tot în sarcina trimițătorului, sunt următoarele: Cînd un corentist constituie o rimesă dintr'un efect de comerț, el convine cu primitorul ca să-l crediteze provizoriu cu valoarea lui, acordîndu-i acestuia facultatea de a storna afacerea dacă, după, toate încercările făcute de el, titlul nu va fi achitat; însă atarî încercări, de a realiza încasarea valorii rimesei, pot provoca diverse cheltuieli; acestea, de și se pot efectua mai tîrziu, dar nașterea lor e determinată prin faptul neplătii la scadență a titlului; așa, dar, și dreptul de a storna afacerea și întâmpinarea cheltuelelor izvorăsc din una și aceeași cauză generatrice; ce e mai mult, spezele acestea se fac de primitor tocmai pentru a ști de trebuie sau nu să storneze afacerea; soarta lor e, prin urmare, strîns legată de aceea a clauzei «sub rezerva încasării»; efectele acestei clauze trebuie să se răsfrîngă și asupra spezelor ocazionate.

Așa dar, ori după declarațiunea falimentului, stornarea afacerii, adică exercițiul clauzei «sub rezerva încasării» nu se mai poate face; și, în acest caz, nici cheltuielile nu mai pot figura în contul curent; ori, din contră, stornarea e posibilă cu tot falimentul trimițătorului, și atunci creditarea provizorie trebuie să înceteze, cu toate consecințele

ei, adică cu toate dobînzile ce 'i vor fi fost atribuite și cu toate cheltuielile ce vor fi fost provocate; căci scopul stornării e de a pune pe primitor în exacta stare, în care s'ar fi găsit, dacă acea rimesă n'ar fi fost constituită; iar trimițătorul, care e în culpă, trebuie să supoarte toate consecințele determinate prin efectuarea acelei rimese. Părerea contrarie violează tocmai această normă, că primitorul nu trebuie să sufere nici o pierdere prin încasarea unei rimese «sub rezerva încasării» dînd uitării rațiunea fundamentală a acestei clauze; de alt-fel, nici motivul că din moment ce se declară falimentul nu se poate înscrie nici un nou articol de credit, nu este deciziv în cauză; căci în specie nu e vorba de a se face o nouă înscriere, ci de a se regula situațiunea unei rimese, care fusese de mai înainte înscrisă și care nu mai are rațiunea de a exista; *eliminarea* acestei rimese, cu toate consecințele ei (dobînzii, cheltuieli, ect.), fac obiectul operațiunii, iar nu înscrierea unei noi rimese; că această eliminare se face obicînit prin o înregistrare nouă la creditul primitorului, aceasta nu are importanță asupra soluțiunii chestiunii, ce ne interesează, căci ea nu constituie de cît o pură operațiune de contabilitate, ca să nu se găsească în registre ștersături s'au corecturi, și e cu totul străină de efectele juridice ale contractului de cont curent. Așa dar, stornându-se afacerea, rimesa trebuie să fie eliminată din cont; această eliminare trebuie să fie făcută cu privire la tot ce ar fi consecința legală a rimesei; deci, cheltuielile provocate din cauza neplătii titlului la scadență trebuie să împărtășască soarta rimesei, potrivit normei «accessorium rem principalem sequitur»; însă fiind-că eliminarea rimesei se operează prin compensarea unei creditări egale a trimițătorului din contul curent, tot asemenea și spezele vor fi supuse aceleiași operațiunii de contabilitate, adică vor fi compensate pînă la concurența valorii lor cu credite de ale trimițătorului.

În ipoteza ce am examinat-o, am considerat în stare de faliment pe trimițătorul rimesei; dacă însă ar fi căzut în faliment primitorul ei, ori dacă ambii ar fi fost declarați faliiți, normele statornicite pentru cazul precedent nu suferă nici o știrbire; aplicațiunea lor se va face fără nici o dificultate, ținîndu-se numai în seamă faptul că în locul corentistului falit sau al corentiștilor faliiți, vor figura reprezentanții legali, cu drepturi, atribuțiuni și îndatoriri anume prevăzute prin dispozițiunile legii comerciale în materie de faliment.

Observațiune. Cînd ne-am ocupat de caracterul novațiunii, am zis că ea intervine în mod necesar și independent de ori-ce altă stipulațiune a păr-

ților, și că acestea n'ar putea conveni ca o rimesă să nu fie supusă acestui efect al contractului de cont curent; de aci s'ar părea că trebuie să rezulte consecința că pe tot timpul cit durează acest contract, nici o stare de fapt a corentiștilor să nu poată determina vre-o influență asupra soartei novațiunii rimeselor; că, în special, falimentul unuia dintre corentiști nu poate influența întru nimic asupra novațiunilor. Această consecință, dacă e justificată în teză generală, poate însă întilni și excepțiuni. Ast-fel, Codul comercial, prin art. 726 al. 1, prevede că sunt prezumpte ca făcute în fraudă creditorilor toate actele, plățile și înstrăinările cu titlu oneros, dacă au survenit după încetarea plăților, și dacă cei de al treilea cunoștea această stare a debitorului lor; iar cu privire la rimesele dintr'un contract de cont curent, am avut ocaziunea, cînd ne-am ocupat de condițiunile legale pentru a se opera novațiunea, să le caracterizăm ca acte cu titlu oneros; de aci rezultă că, pe cale de consecință, pot fi și ele anulate în această ipoteză. Din acest punct de vedere, nu se poate nega că falimentul unui corentist poate avea influență asupra eficacității novațiunii.

V. Dimitriu

(Va urma)

Profesor la Universitatea din Iași

JURISPRUDENȚĂ ROMÂNĂ

INALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE, Secția I

Audiența de la 2 Septembrie 1903

Președenția D-lui CH. PHEREKYDE, Președinte

Ministerul Domeniilor cu Alecu Șoarec

Legea de urmărire. — Exploatator de păduri de ale Statului. — Tăerea arborilor de rezervă contra stipulațiunilor din contractul de arendare a pădurei. — Condamnarea lui la amendă prin procesul-verbal al agentului silvic. — Dacă acel proces-verbal este un titlu legal pentru Stat pentru a-l urmări cu legea de urmărire. (Art. 1 din legea de urmărire; art. 21 din Codul silvic).

Dupe dispozițiile art. 21 din Codul silvic, antreprenorul său cumpărătorul care taie, din parchetele date spre exploatare, arborii de rezervă, se pedepsește cu o amendă egală cu valoarea împătrită a arborilor tăiați.

O atare amendă, fiind o pedeapsă, nu poate fi dată de cât de instanțele judecătorești, și la acest principiu de ordine publică părțile nu pot deroga prin stipulațiuni contrarii.

Ast-fel, procesul-verbal dresat de un agent silvic, și prin care un exploatator de păduri de ale Statului a fost condamnat la amendă pentru că ar fi tăiat arborii de rezervă în contra stipulațiunilor fixate prin condițiile generale de exploatare, nu poate constitui pentru Stat un titlu legal de creanță, în sensul art. 1 din legea de urmărire, pe baza căruia să poată urmări pe acel exploatator cu legea de urmărire.

Decisiunea 343/903. — Respins recursul făcut de Ministerul Domeniilor contra sentinței trib.

Neamțu cu No. 213/903, în proces cu Alecu Șoarec.

Curtea,

Ascultînd citirea raportului făcut în cauză de d-l consilier D. Cuculi;

Pe d-l avocat Gh. Pîrvulescu, din partea recurentului, Ministerul Domeniilor, în desvoltarea motivului de casare; și

Pe d-l avocat I. Ciulei, în combateri;

Deliberând,

Asupra mijlocului de casare invocat:

• Violarea art. 21 și 22 din contractul părților și greșită aplicare a art. 21 din Codul silvic;

• Faptul d-lui Șoarec, de a se abate de la condițiile de exploatare ale pădurei, prin tăerea recunoscută de d-sa a unor arbori de rezervă, constituie o contravenție civilă, regulată de contractul părților, atît în ce privește constatarea ei și evaluarea daunelor, cit și în ce privește împlinirea acestora cu legea de urmărire, iar nu un delict silvic, care să dea loc la condamnățiune în penal, prin mijlocirea instanțelor judecătorești.

Avînd în vedere sentința supusă recursului, din care se constată că intimatul de azi în recurs, Alecu Șoarec, exploatînd pădurea Statului Oglinzi, cantonul Băile Oglinzi, pe periodul 1896—1901, agentul silvic, prin procesul-verbal din 22 Martie 1902, constată că intimatul, în cursul exploatărei, a comis o contravenție la legea silvică, tăind șapte arbori lăsați ca rezerve, fapt pentru care l-a supus la amendă de 426 lei, 40 bani; că, fiind urmărit de Stat, în baza legii de urmărire, intimatul Alecu Șoarec a făcut contestație la această urmărire, pe care tribunalul, judecînd-o în apel, a admis-o ca fondată, prin sentința supusă azi recursului, și a anulat urmărirea;

Considerînd că, după dispozițiunile art. 21 din Codicele silvic, antreprenorul său cumpărătorul, care taie din pachetele date spre exploatare arbori de rezervă, se pedepsește cu amendă egală cu valoarea împătrită a arborilor tăiați;

Considerînd că o atare amendă fiind o pedeapsă, nu poate fi dată de cit de instanțele judecătorești;

Considerînd că la acest principiu de ordine publică părțile nu pot deroga prin stipulațiuni contrarii;

Considerînd că procesul-verbal dresat de agentul silvic, prin care intimatul Alecu Șoarec a fost condamnat la amendă de 426 lei, 40 bani, pentru faptul că a tăiat arborii de rezervă, contra stipulațiunilor fixate prin condițiunile generale de exploatare, nu poate constitui pentru Stat un titlu legal de creanță, în sensul art. 1 din legea de urmărire, pe baza căruia să poată urmări pe intimat cu legea de urmărire, și, prin urmare, cu drept cuvînt tribunalul a anulat urmărirea îndreptată contra intimatului pe baza unui asemenea proces-verbal;

Considerînd că ast-fel fiind, nu poate fi vorba de violarea contractului părților și de greșită aplicare a art. 21 din Codicele silvic, după cum se pretinde prin mijlocul de casare invocat; că, prin urmare, recursul este nefondat;

Pentru aceste motive, Curtea, respinge recursul, etc.

TRIBUNALUL JUDEȚULUI MEHEDINȚI, Sec. II

Audiența de la 8 Octombrie 1904

Președenția D-lui AL. ANASTASIU, Judecător de ședință

Maria și I. Popescu cu Ecaterina Cruceru și Preotul Ilie

Popescu

Sentința No. 247.

Dotă.—Constituirea ei.—Lucru cert și determinat. — Act dotal a căruia formulare dă loc la discuții.—Interpretarea intenției părților.—Imobil dotal.—Constituire alternativă.—Liberarea unuia din cele două imobile.—Dăscărcarea constitutorului zestre.—Dacă actul dotal se poate modifica în urma celebrării căsătoriei.—Diferența între donațiile propriu zise și între donațiile făcute cu ocaziunea căsătoriei.—Garanție din partea constitutorului zestre de evicție și de viștile lucrurilor constituite zestre.

1. Constituirea dotei fiind un contract, trebuie să aibă de obiect un lucru cert și determinat, și cind actul dotal este formulat într'o coprindere ce dă loc la discuții, rămîne ca din interpretarea lui să se dea adevărata intențiune a părților la redactarea lui.

2. Cind dota constă într'un imobil, situat fie într'o comună, fie în altă comună, adică o constituire de dotă subalternativă, liberarea unuia din cele două imobile descarcă de ori-ce obligațiune pe constituitorul zestreii.

3. Actele dotale nu se pot modifica de cit numai pînă în momentul celebrării căsătoriei, cu aceleași formalități cerute la confecționarea lui.

Ast-fel, cind dota constă într'un imobil, și după celebrarea căsătoriei constituitorul zestreii oferă un alt imobil, care în momentul efectuării actului dotal nu aparținea constituitorului dotei, această ofertă ar fi o donație posterioară căsătoriei și, deci, o modificare a contractului dotal, isbită de nulitate.

4. Donațiunile făcute cu ocaziunea căsătoriilor nu sunt niște liberalități ordinare, căci menirea lor e de a ajuta pe bărbat la susținerea sarcinilor căsătoriei, și legiuitorul, prin art. 1240 din Codul civil, a derogat de la principiul donațiilor, după care donatorul nu datorește garanție, impunând constituitorului de dotă să răspundă de evicțiune și de viciile lucrurilor constituite zestre.

Tribunalul deliberând,

Asupra contestațiunii făcută de Maria I. Popescu și Ion A. Popescu :

Considerind că contestațiunea de față se întemeiază pe un act constituitor de dotă ; că constituirea dotei fiind un contract, trebuie să aibă de obiect un lucru cert și determinat ;

Considerind că redactarea actului dotal, pe care se întemeiază contestatorii de față, este formulat într'o coprindere ce dă loc la discuții, rămîne dar, ca din interpretarea lui, să se dea adevărata intențiune a părților la redactarea lui ; că din examinarea zisului act dotal, după cum se poate vedea mai sus (*), reese că constituitorul dotei, preotul Ilie Popescu, a voit să doneze ficei sale Maria ce avere imobilă : 1) pămînt de muncă situat în hotarul comunei Vinători sau Aurora, și al doilea un loc de casă în comuna Cușmir, care avere se va urca la 11 pogoane ; că, dar, prin prima parte, preotul Ilie Popescu a făcut ficei sale o constituire de dotă subalternativă, iar prin a doua parte 'i-a constituit lucru cert și determinat ;

Considerind că constituirea dotei, în ce privește pămîntul de muncă, consistînd într'o obligațiune alternativă, liberarea unuia din cele două descarcă de ori-ce obligațiune pe constituitorul zestreii ; că din interogatoriul contestatorului Ion A. Popescu, cum și din actul agricol de arendare din 1897, Noembre 16, aflat la dosar, se constată și se recunoaște că 10 pogoane pămînt din comuna Vinători sunt în slăpînirea contestatorilor ; că dar preotul Ilie Popescu, în ce privește pămîntul de muncă dat prin actul dotal, este liberat de obligațiunea sa prin alegerea făcută de înzestrații ;

Considerind că însăși contestatorii, prin ultimele con-

(*) Am eliminat considerantele relative la fapt ca inutile aici, fiind prea mari.

(N. R.)

cluziunii recunosc că preotul Ilie Popescu este descărcat de obligațiunea de a le mai da pămînt de muncă, căci se mulțumesc cu cel ales de dinșii, menținîndu-și contestația în ce privește locul de casă din comuna Cușmirul, pe care nu 'l-au avut nici o-dată în posesie.

In ce privește locul de casă :

Avînd în vedere concluziunile puse de avocatul intimatului preotul Ilie Popescu, că nici o-dată n'a înțeles să doneze locul de casă contestat, însă, pentru curmarea ori-cărei neînțelegeri, e gata să ofere un alt loc tot din Cușmir ;

Considerind că, în principiu, actele dotale nu se pot modifica de cit numai pînă în momentul celebrării căsătoriei, cu aceleași formalități cerute la confecționarea lui ; că, ast-fel fiind, oferirea unui alt loc, care în momentul efectuării actului dotal nu aparținea constituitorului dotei, ar fi o donațiune posterioară căsătoriei și, deci, o modificare a contractului, isbită de nulitate ;

Considerind că alegațiunea făcută de preotul Ilie Popescu, cum că are loc de casă tot în Cușmir, cumpărat de la Ilie Negrilă încă din anul 1874, nu o întemeiază pe nici un act ; că dacă chiar ar putea să presinte veri-un act (lucru ce de alt-fel ar fi ușor preotului, față cu numeroasele acte dobîndite în mod neregulat, și care se pot vedea la dosar), totuși, în vedere că donațiunile făcute cu ocaziunea căsătoriilor nu sunt niște liberalități ordinare, căci menirea lor e de a ajuta pe bărbat la susținerea sarcinilor căsătoriei ; că legiuitorul, prin art. 1240 Codul civil, a derogat de la principiul de donațiuni, după care donatorul nu datorește garanție, impunînd constituitorului de dotă să răspundă de evicțiune și viciile lucrurilor constituite dotă ;

Că ast-fel fiind principiile în materia contractelor matrimoniale, și avînd în vedere că preotul Ilie Popescu, conform legii rurale din 1864 și 1879, nu avea calitatea să mai cumpere plațul de casă și pămînt rural peste ceea-ce avea, și, deci, cumpărările făcute contra prohibițiunilor legii rurale ar putea fi expuse la vre-o evicțiune, este firesc lucru că preotul Ilie Popescu a înțeles să asigure, pentru ori-ce eventualitate, efectele liberalității sale, dînd dotă ficei sale Maria și locul de casă din Cușmir, care formează obiectul contestațiunii de astăzi ;

Că, în fața celor expuse, contestațiunea d-lor Maria I. A. Popescu și I. A. Popescu, după cum 'și-au redus-o astăzi în instanță, se găsește fondată și cată a fi admisă.

Pentru aceste motive, redactate de d. supleant Ar. Marinescu, tribunalul, în unire cu reprezentantul ministerului public, d. avocat Cutcudache, admite în parte contestațiunea, etc.

BIBLIOGRAFIE

A apărut de sub tipar :

SUPLIMENTUL AL III-lea

LA

CODICELE DE ȘEDINȚĂ

AL

ROMANIEI

COPRINZÂND

— TOATE LEGILE, REGULAMENTELE ȘI DECRETELE —

DELA

1 Iunie 1900 până la 1 Ianuarie 1905

(După «Monitorul Oficial»)

DE

IOAN PH. GHEȚU

Licențiat în Drept,

Fost președinte de Trib. și actual Director al Diviziunii Personalului și Statisticeii din Ministerul Justiției

EDIȚIUNEA A DOUA

PREȚUL : 15 Lei, broșat ; 17 Lei, legat flexibil în piele.

DE VENZARE : la Inst. de Arte Grafice «CAROL GOBL. S-r Ioan St. Rasidescu 16, Strada Doamnei, 16. București, la principalele librării din capitală cum și la Red. «CURIERUL JUDICIAR»